

*Gyrodactylus salaris***Rutiner for NVEs aktivitet i vann for å unngå spredning av lakseparasitten *gyrodactylus salaris* og andre uønskede akvatiske organismer**

Lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* som ikke er naturlig hjemmehørende i norsk fauna, ble påvist første gang i 1975 etter import av settefisk fra Sverige. Parasitten er et lite dyr på under en halv millimeters størrelse som med sine små klør setter seg fast og spiser av laksungenes hud. *G. salaris* har stor formeringsevne og det kan bli opptil 10 000 stk av dem på en lakseunge før denne dør. Introduksjonen av parasitten i norske laksevassdrag har vist en dramatisk, negativ virkning på laksebestandene.

Totalt er 41 norske vassdrag infisert. Særskilt aktsomhet skal utøves i disse vassdragene som fremgår av neste side. I figuren fremgår også hvilken status de har med tanke på *Gyrodactylus*-situasjonen. Spredningsveiene kan være mange. De fleste spredninger av parasitten til nye områder i Norge har vært som følge av flytting og utsetting av smittet fisk, men den kan også spres med utstyr som brukes i flere vassdrag. *G. salaris* er i stand til å overleve nær en uke i fuktige omgivelser ved lave temperaturer. *G. salaris* er ikke så vanskelig å ta knekken på - bare man tar de riktige forhåndsregler. Disse vil også redusere faren for overføring av andre uønskede organismer som vasspest og furunkulose.

I kampen mot spredning av *G. salaris* gjelder generelt:

- a) Ta ikke med utstyr fra et vassdrag til et annet uten å tørke eller desinfisere det.
- b) Slå ikke ut vann i et annet vassdrag enn der det er hentet.

Spesifikt for NVEs aktivitet gjelder følgende retningslinjer ved flytting av utstyr mellom vassdrag:

1. Fottøy, klær og mindre utstyr tørkes i en minimumstemperatur på 20 °C i minst to dager, alternativt oppvarming til over 60 °C i minst en time.
2. Maskiner og annet større utstyr tørkes i en minimumstemperatur på 20 °C i minst to dager, eller
3. Dypfrysing i minst en dag.
4. Alternativt kan alt utstyr inkl. bekledning og maskiner desinfiseres med f. eks. Virkon-S. Virkon-S fåes kjøpt på Felleskjøpet i pulverform, og løses opp i vann til en 0,5-1% løsning. Løsningen kan sprayes på utstyr og skylles av etter ca. 20 minutter.
5. For anleggsmaskiner benyttes følgende prosedyre:
 - ☐ Spyling med høytrykksspyler eller lignende for å grovrengjøre maskinen.
 - ☐ Dusjing med Virkon-S 1% løsning. Om vinteren kan Virkon-S blandingen tilsettes 20% Glycol.
 - ☐ Avspyling etter 20 minutter anbefales dersom det er fare for korrosjon (gjelder myke metaller). Gravemaskinunderstellet er laget av slitestål og anses ikke som myke metaller.

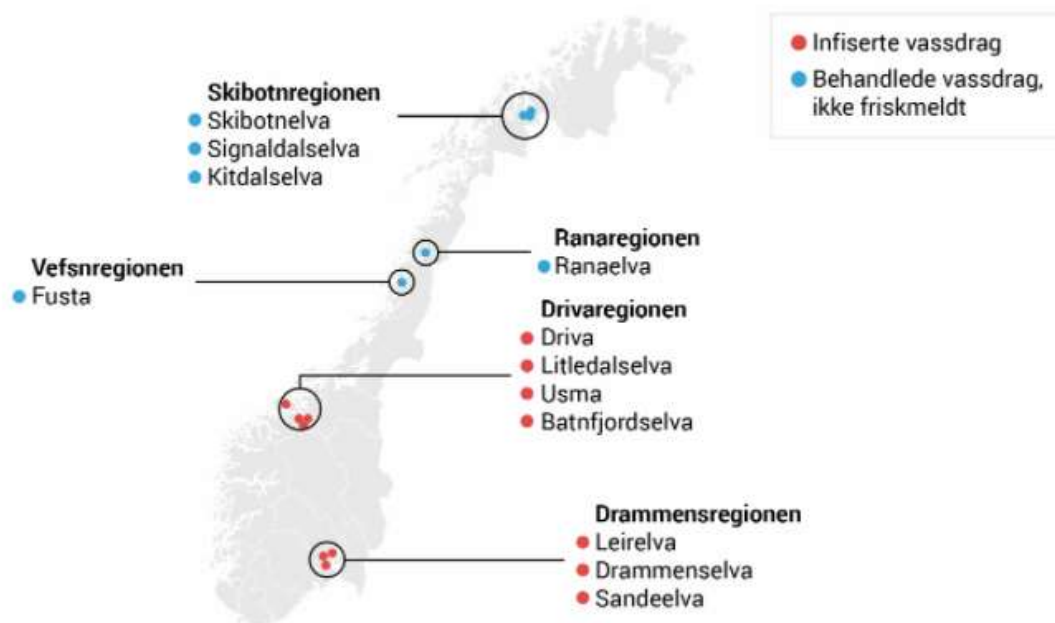
HUSK: All transport av vann og fisk mellom vassdrag fører til risiko for smitte.

Spørsmål om lakseparasitten og smittespredning kan rettes til Statens dyrehelsetilsyn ved fylkesveterinæren eller distriktsveterinæren i distriktene. Se også [Mattilsynet](#) og [Direktorat for Naturforvaltning](#).

For dette oppdraget gjelder at maskiner og utstyr som har vært brukt i andre vassdrag skal desinfiseres før de entrer Nørdsteåe.

Gyrodactylus salaris spres sjelden på andre måter enn ved flytting av fisk og vandringer av smittet fisk i brakkvann, men parasitten kan også spres med fiskeredskaper, båter eller annet utstyr i vassdraget. Ved lav vanntemperatur kan den leve frigjort fra sin vertsfisk i ca. en uke.

Gyrodactylus salaris

Vassdrag infisert av Gyrodactylus salaris

Kilde: Miljødirektoratet 2019/Miljøstatus.no

Vassdrag infisert av Gyrodactylus salaris | Kilde: Miljødirektoratet/Miljøstatus